

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:5

Onsdagen den 11 oktober

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor

Statsrådet Heléne Fritzon

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 12–13 oktober 2017 (avseende dagordningspunkt 16 på rådets dagordning, Migration)

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Välkommen hit, statsrådet Heléne Fritzon! Vi har en dagordningspunkt, 16, som dök upp igen på dagordningen.

Anf. 2 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

God morgon och tack för att jag får komma hit igen! Det blev lite ändrade förutsättningar gällande dagordningen. Det åvilar det estniska ordförandeskapet att man så sent inpå ministermötet har ändrat på förutsättningarna.

När jag var här i fredags hade vi fått information om att punkten hade strukits från dagordningen, och därför blev det bara en sådan rapport här. När nu ordförandeskapet slutligt har bestämt sig för att ha punkten uppsatt på dagordningen är jag tacksam för att jag kan komma tillbaka till EU-nämnden på detta sätt.

Punkten om migration som en lägesrapport är som ni vet återkommande på ministermötena och RIF-råden. Det handlar såklart ännu en gång om att diskutera migrationssituationen i EU och hur medlemsstaterna tar ansvar för och följer upp sina åtgärder inom området.

På mitt första ministermöte den 14 september var punkten uppe, precis som den brukar vara. Det fördes en bred diskussion om situationen inom området. Medlemsstaterna lyfte fram olika åtgärder som de ansåg prioriterade. Ett flertal medlemsstater nämnde att det behövs ett mer effektivt återvändande och samarbete med tredjeland. Flera medlemsstater påpekade också, precis som jag framförde i mitt inlägg för Sverige, vikten av att fortsätta arbetet framåt med det gemensamma europeiska asylsystemet.

Inför det kommande rådet har vi fått information om att diskussionen huvudsakligen ska inriktas på vidarebosättning. Regeringens ståndpunkt vad gäller vidarebosättning framgår av det skriftliga material som vi skickade över till nämnden i förra veckan. Men jag ska ändå säga något lite kort om detta.

Med utgångspunkten att rädda liv och tillhandahålla alternativ till farliga migrationsvägar är det av vikt att medlemsstaterna ökar vidarebo-

sättningen. Som ni vet driver Sverige hårt att vi gör det i samarbete med UNHCR, och det ska gälla personer i behov av skydd från de stora värdländerna. Det är Libyen, och det är Sahelländerna längs den centrala Medelhavsrutten. Likaså är det givetvis viktigt att vidarebosättning av syrier från Turkiet fortsätter.

Regeringen välkomnar förslag som har fokus på vidarebosättning av personer i behov av skydd och att det görs i nära samarbete med UNHCR. Vi gör det för att öppna en laglig migrationskanal, och, som jag sa, för att rädda liv och locka fler stater till åtaganden inom ramen för kommissionens program.

Vi ser därför mycket positivt på att kommissionen nyligen presenterade en rekommendation om att öka vidarebosättningen till 50 000 personer. Vi har meddelat EU-kommissionen att Sverige kommer att öka sin vidarebosättningskvot från 3 400 till 5 000 flyktingar och skyddsbehövande under 2018, vilket jag tror att jag har nämnt tidigare i EU-nämnden.

Anf. 3 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

I den svenska ståndpunkten står inte siffran 50 000. Jag vet inte om regeringen tänker sig att det är ett diskussionsunderlag och att man inte vill ta ställning till denna siffra.

Det är viktigt att man först löser ut hur man ska vidarebosätta de 160 000 som vi ännu inte har klarat av inom EU. Det gamla åtagandet är inte uppfyllt.

Ska man gå vidare med denna siffra innan detta är löst? Vem ska ta emot dessa 50 000? Det vore intressant att höra hur kommissionen har tänkt.

Anf. 4 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag har tre frågeställningar. Den första gäller hur statsrådet ser på behovet av sanktioner för dem som inte lever upp till de åtaganden som gemenskapen nu kommer att göra kollektivt.

Den andra frågeställningen gäller hur statsrådet ser på det tredje steget. Vi måste ha en nivå på det tredje steget som är rejält hög så att det i princip aldrig behöver tas i anspråk.

Min tredje frågeställning är gammal, men eftersom statsrådet är ny undrar jag hur statsrådet ser på de säkra länderna, som man brukar tala om i detta sammanhang.

Anf. 5 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Jag tackar för mycket motiverade frågeställningar.

Låt mig börja med frågeställningen från Kristdemokraternas Désirée Pethrus om de 50 000. Det är kommissionens eget förslag.

När det gäller hela din frågeställning om hur vi ser på det tidigare omfördelningsbeslutet vill jag vara noga med att säga att det är två olika delar. Det ena gäller omfördelningsbeslutet från 2015. Det andra gäller vidarebosättningen och till följd av det nu ett program från kommissionen om de 50 000 platserna för vidarebosättning. Det är alltså två olika delar.

Sverige har ett åtagande i båda delarna, och vi driver givetvis på för framgång i båda dessa delar.

När det gäller omfördelningen har man inte fullföljt åtagandet från 2015. Bedömningen från vår sida är dock att det ändå har varit en framgång eftersom vi har tvingat fram en uppställning från fler medlemsstater genom att vi faktiskt har ett omfördelningsbeslut. I denna mening har det varit bra. Men av olika skäl är inte hela nivån uppfylld.

Eskil Erlandssons och Centerpartiets första fråga gällde behovet av sanktioner. I formell mening är det kommissionens fråga och ansvar. Min företrädare på denna post har dock tidigare använt detta kort, och jag är, som jag tidigare har sagt här, inte främmande för att göra det, det vill säga argumentera utifrån att det är viktigt att det finns ett ansvar för de svåra frågorna bland medlemsstaterna och därmed också en möjlighet att ha glädje och nytta av de olika fonder och fördelningsinstrument som vi har för att gynna utvecklingen och tillväxten i Europa. Dessa två delar hör samman. Det formella svaret är dock att det är kommissionens sak och ansvar.

När det gäller frågan om tredje steget hoppas jag att jag tolkar det rätt när jag tolkar det som den trestegsmodell som diskuteras om ett solidariskt fördelningssystem i stället för det nuvarande och att det skulle ersätta den nuvarande Dublinförordningen om det skulle vinna gehör.

Den svenska hållningen har varit tydlig. Vi förväntar oss ett större solidariskt ansvarstagande från Europas medlemsstater. Det kan ni också följa i underlagen. För parlamentets del har rapportören lagt fram ändringsförslag på denna modell. Sverige har tidigare instämt i förslaget till trestegsmodell med utgångspunkt i att vi vill ha ett större solidariskt ansvarstagande från övriga medlemsstater.

När det gäller frågan om säkra länder. För att kunna ge ett säkert svar föreslår jag att Ola Henrikson får kommentera det, för det pågår ett arbete med en lista.

Anf. 6 Planeringschef OLA HENRIKSON:

Det är två delar som diskuteras. Det kom ett förslag 2015 från kommissionen till en kort förordning där man skulle lista säkra ursprungsländer. Då tittade man framför allt på länderna på västra Balkan. Det fanns också ett förslag från kommissionen att sätta upp Turkiet på denna lista, men det motsatte sig regeringen.

Denna förordning antogs inte, och senare lade kommissionen fram ett förslag till en asylprocedurförordning som ska ersätta det befintliga asylprocedurdirektivet. Tanken är att man ska ta dessa två förordningar i ett eftersom det rör samma saker.

Det pågår också en diskussion om säkra tredjeländer. Där finns inget förslag på listor, utan man talar i förhandlingen om kriterierna för vad som ska krävas för att ett land ska uppfattas som ett säkert tredjeland. Som ledamöterna säkert känner till var detta också uppe för diskussion vid Europeiska rådet i juni.

Anf. 7 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Moderaterna har sedan 2015 påpekat att det är viktigt att säkra-länder-listor tas fram. Bedömningen av vilka länder som ska upp på den listan ligger hos kommissionen, och därför har vi tyckt att det

är fel och märkligt att Sverige som ensamt land har motsatt sig denna lista. Visst kan vi ha en diskussion om Turkiet, men det måste vara kommissionen som gör bedömningen av vilka länder som ska upp på säkra-länder-listorna.

Vi menar att det är viktigt att man kommer vidare i denna del, så jag vill uppmana regeringen att arbeta vidare med säkra-länder-listor. Vi tror att det är viktigt att ha det på plats. Enligt siffror från Frontex kom ungefär 60 procent av dem som kom till Tyskland 2015 från dessa länder på västra Balkan, så det är viktigt att vi kommer vidare här.

En annan fråga som vi har lyft upp hela tiden är vikten av legala vägar. Anledningen till att jag tar upp dessa frågor igen är att statsrådet är relativt ny och att det pågår en stor linjediskussion.

När det gäller legala vägar ser vi framsteg i de förslag som kommer, till exempel det vidarebosättningsförslag som finns. Vi kan diskutera nivån. Jag hörde statsrådet säga 50 000 i sitt svar. Det är väl gott så. Vi kan å andra sidan titta på de siffror som Sverige har haft över tid, inte minst före 2015. Om alla länder inom unionen hade tagit samma ansvar som Sverige när det gäller kvotflyktingar hade vi varit uppe i nivån 100 000. Man kan därför diskutera den nivån.

Den andra frågan när det gäller legala vägar handlar om arbetskraftsinvandring. Det är viktigt att fler länder öppnar upp för arbetskraftsinvandring inom unionen. Nu kommer det förslag om ett blue card-system. Det är en variant av det, även om det är ytterst kvalificerad arbetskraft. Vi skulle gärna vilja att man gick längre och öppnade upp för arbetskraftsinvandring enligt den svenska modellen.

När det gäller den fjärde och viktiga frågan skulle jag inte beskriva beslutet om omfördelningen som en framgång. Jag förstår att statsrådet gör det, och det är bra att man har börjat diskutera det och att detta börjar sätta sig. Men det har inte riktigt gjorts det. Det var 120 000 som skulle omfördelas, och till dags dato är det ungefär 27 000 eller 29 000. Och tiden har runnit ut. Nu har det gått två år. Detta har alltså inte fungerat. Då är det ett bevis för att man behöver ha lite mer piska och morot. Det ska löna sig att göra rätt och straffa sig att göra fel. Där välkomnar vi att regeringen har rört sig mot att använda budgeten mer effektivt.

Det ligger fortfarande lite för långt fram att tala om långtidsbudgeten för 2020. Det är några år kvar dit. Vi vill gärna att man använder till exempel den sociala fonden för det.

Den femte frågan som är viktig att lyfta fram igen, och som jag ser finns med i regeringens ståndpunkt, handlar om att medlemsstaterna måste bidra till det operativa stödet. Detta är otroligt viktigt. Det kommer fortfarande rapporter om att det inte fungerar i dag i Grekland och i Italien, och framför allt inte i Grekland. Då måste det operativa stödet för att det ska fungera på plats bli bättre. Därför skulle jag gärna vilja att statsrådet lägger ut texten lite grann om hur det svenska stödet ser ut. Sverige är nämligen en viktig part för att stärka administrationen, så att man faktiskt har en rättssäker asylprocess i Grekland och i Italien.

Anf. 8 JONAS MILLARD (SD):

Ordförande! Min fråga är redan ställd och besvarad.

Jag har tre frågor. Frågan om säkra länder har delvis besvarats. Men jag undrar om Sverige kommer att ta upp den frågan i dessa diskussioner. Det verkar som att alla frågor kommer att diskuteras. Vad kommer ni då att säga?

Min andra fråga rör avtalet med Turkiet. Situationen i Turkiet blir bara värre och värre. Det är uppenbart att EU håller vad vi tycker är en repressiv regim under armarna och inte törs kritisera i den utsträckning som man borde göra när tusentals journalister, oppositionspolitiker, jurister, advokater och så vidare fängslas. Jag skulle vilja veta om regeringen har gjort någon egen utvärdering av överenskommelsen med Turkiet och om regeringen har dragit en egen röd linje och sagt: Om detta sker är smärtgränsen verkligen passerad. Enligt mitt förmenande är smärtgränsen redan passerad, och denna överenskommelse borde aldrig ha ingåtts.

Vidarebosättningen av dessa 50 000 personer är förstås bra, även om det är en ganska liten summa i sammanhanget.

Jag undrar: Hur väljs dessa 50 000 personer ut? Vilka gör dessa bedömningar?

Anf. 10 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Jag tackar för värdefulla frågor, medskick och synpunkter. Jag ska försöka kommentera dem i den ordning som de har framställts.

Ulrika Karlsson från Moderaterna påstod att Sverige som ensamt land har motsatt sig detta. Det är inte riktigt den bild som jag har. Däremot ligger den bedömningen hos kommissionen.

När det gäller legala vägar och vidarebosättning tycker jag att vi kommenterade det inledningsvis. Där finns den direkta övergången och kopplingen till Ulrika Karlssons tredje fråga om arbetskraftsinvandringen. Man ska vara ärlig och säga att det är en mycket liten del som kommer till Sverige via möjligheten med det blå kortet. Därför är kopplingen till det svenska systemet för arbetskraftsinvandring mycket viktig. Det tror jag att vi på alla sätt har anledning att återkomma till.

Ulrika Karlssons fjärde fråga handlade om omfördelningen. Detta omfördelningsbeslut innebär i dag strax under 100 000 enligt tabellverket i redovisningen. Vi är nu uppe på en nivå på strax under 30 000 när det gäller genomförd beslutad omfördelning. Det är två länder som inte har tagit något ansvar alls och som har noll i denna sammanställning. Det är Polen och Ungern.

Även om vi vet att det är en differens mellan 30 000 och 100 000 tycker jag ändå att man kan konstatera att det har inneburit en skillnad när alla medlemsstater utom två faktiskt finns med i denna fördelning och finns med i detta tabellverk.

När det gäller frågan om det operativa stödet och Grekland och Italien, tror jag att det tidigare har redovisats i EU-nämnden att Sverige redan från början av krisen har bidragit med experter från våra olika myndigheter. Vi har exempelvis nu tre experter på plats från Migrationsverket i Italien och fyra experter i Grekland. Via Frontex finns det 51 experter till förfogande för en tid av sammanlagt 379 arbetsveckor bara under 2017, om man lägger samman denna insats.

Den 22 september hade nästan 30 000 personer omfördelats från Italien och Grekland av de nästan 100 000 som skulle omfördelas enligt

beslutet från 2015. Sedan är det hela tiden fråga om kriterierna och kvalifikationerna för hur man blir omfördelad till andra medlemsstater som ytterst naturligtvis styr detta.

Jens Holm från Vänsterpartiet ställde en fråga om säkra vägar. Vi har kommenterat frågan, men den finns inte på dagordningen vid detta ministermöte.

Jens Holm beskriver situationen i Turkiet. De faktiska uppgifter som jag ändå kan reflektera över är att det är sammanlagt 8 834 syriska flyktingar som i början av september hade vidarebosatts till EU i enlighet med Turkietuttalandet. Sverige har beviljat 297 personer permanent uppehållstillstånd för vidarebosättning från Turkiet till Sverige. Dessa ärenden räknas in i de 491 som ni vet att Sverige enligt slutsatserna från juli 2015 ska vidarebosätta under denna tvåårsperiod. Detta är det korta svaret om läget kring EU–Turkiet-uttalandet.

Sedan ställdes det också en fråga om hur man väljer ut de 50 000. Den skulle jag vilja be Ola Henrikson att kommentera.

Anf. 11 Planeringschef OLA HENRIKSON:

Vad kommissionen har förslagit är de 50 000, som statsrådet nämnde. Det är ett meddelande som kom nyligen om en halvtidsutvärdering av den så kallade migrationsagendan. Vad kommissionen har gjort är att man har allokerat medel, så att de medlemsstater som vidarebosätter flyktingar ska kunna få ett finansiellt tillskott per person som man vidarebosätter. Detta är ingenting som är reglerat rättsligt. Vi har en reglering i utlänningslagen, så att det gäller för skyddsbehövande. Och vi har en metod där Migrationsverket gör dessa uttagningar i nära samarbete med UNHCR och IOM, men där UNHCR refererar enskilda fall till Migrationsverket. UNHCR gör bedömningen att en person är i behov av skydd. Sedan tittar Migrationsverket på detta, antingen vid särskilda uttagningsresor eller genom att göra det på dossier, som det kallas.

Flera andra länder som vidtar vidarebosättningsåtgärder gör ungefär på liknande sätt. Men det viktiga här är att kommissionen föreslår att medel ska tillföras. Sedan kan länderna oftast göra detta tillsammans med UNHCR, eftersom de har fältnärvaron och kan göra dessa bedömningar. Men varje enskilt land gör också en bedömning, men oftast baserat på vad UNHCR refererar till. Man gör också säkerhetsbedömningar i de enskilda fallen.

Jag hoppas att detta var någorlunda klargörande.

Anf. 12 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Min fråga gäller också Turkiet och uttalandet. Det står i den svenska ståndpunkten att uttalandet måste följas upp. Jag undrar bara hur man rent praktiskt gör. Hur vet man att man har följt upp ett uttalande?

Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD):

Ordförande! Migrationsfrågorna har vi diskuterat ganska länge nu. Diskussionen om dem började ta fart ganska ordentligt efter 2015 i och med flyktingkrisen då Sverige tog emot nästan 163 000 asylansökningar. Det som man då talade om var en tillfällig omfördelningsmekanism, som man har talat om ska vara en permanent omfördelningsmekanism. Vi ska ha en migrationspolitik på EU-nivå, och på så vis ska vi fördela ansvaret

mellan EU-länderna. Det är lite grann en sammanfattning av det som har hänt. Alla känner till detta, men jag måste ändå understryka det eftersom jag tycker att det är rätt så anmärkningsvärt att man lyfter upp ett så stort politiskt område från nationell nivå till europeisk nivå. Oavsett vilka nivåer som man talar om i dag är inriktningen tydlig, nämligen att man vill flytta över migrationspolitiken från nationell nivå till europeisk nivå. Då tappar vi kontrollen i Sverige.

Om man utgår från det mottagande vi hade 2015 skulle vi visserligen tjäna på det, eftersom vi tog emot en oproportionerligt stor andel. Samtidigt vill jag påminna EU-nämnden om att vi 2015, när vi hade detta stora mottagande, gick med på en omfördelningsmekanism – som vi sedan fick ett tillfälligt undantag ifrån. Det innebär att om vi skulle applicera omfördelningsmekanismen på dessa 163 000 människor skulle vi öka vårt mottagande.

I framtiden kanske det visar sig att vi inte har klarat av att hantera denna börda. Det är nämligen många människor som har kommit på kort tid, och det kostar samhället mycket pengar. Det kräver att vi bygger bostäder, och vi måste bygga skolor och sjukhus. Vad kostar sjukhuset i Stockholm att bygga – det berömda sjukhuset som ni alla känner till? Det är en hel del pengar. Vi måste bygga ut hela välfärden och samhället och även skapa jobb till alla de människor som ska komma till Sverige. Det måste man göra på ett ansvarsfullt sätt.

I framtiden kanske det visar sig att vi har misslyckats med detta, vilket vi har gjort konsekvent de senaste 20–30 åren i det här landet; det är därför vi har den situation vi har med ett stort utanförskap och stora problemområden att politiskt sett hantera. Vad händer då om EU bestämmer sig för att vi ska utöka vårt mottagande ytterligare? Jag tycker att det är ett jättekonstigt sätt att hantera frågan från er övriga politiker som sitter i det här rummet.

Det är väl bättre att vi själva har förmågan att hantera vår egen migrationspolitik utifrån våra egna förutsättningar. I stället för att peka finger åt andra länder som faktiskt anser att de inte klarar av detta kanske vi kan respektera de länderna och inte tvinga fram att detta politiska område blir ytterligare ett område som EU har övergripande makt inom. Jag tycker att det är olyckligt att vi för den här diskussionen.

Jag ställer mig inte för omfördelningsmekanismen inom EU, eller vidarebosättningen, eftersom jag vet vad det kommer att leda till. Det kommer att leda till att vi tappar kontrollen över ytterligare ett gigantiskt politiskt område. Jag vill därför hänvisa till alla våra avvikande meningar i de utskott som har hanterat frågan och till tidigare avvikande meningar i EU-nämnden.

Anf. 14 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

När det gäller Marias inlägg och frågeställning om Turkiet och det utlandet måste man verkligen tillstå att det är ett komplicerat arbete att följa upp detta. Det är kommissionens ansvar och uppdrag att göra det, och det innehåller många olika delar – både pengar och relationen, och då inte bara i Turkiet utan relationen till Grekland och medlemsstaterna. Det är alltså ett pågående arbete, och mycket mer kan jag faktiskt inte kommentera det i dag. Vi får i så fall återkomma till det.

2017/18:5
11 oktober

När det gäller Sverigedemokraternas inlägg noterar jag det. Jag erinrar om den svenska ståndpunkten och det mandat regeringen har för att driva på i arbetet för ett europeiskt gemensamt asylprogram.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi har också en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Innehållsförteckning

2017/18:5

11 oktober

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	1
Anf. 3 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	2
Anf. 4 ESKIL ERLANDSSON (C).....	2
Anf. 5 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	2
Anf. 6 Planeringschef OLA HENRIKSON	3
Anf. 7 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	3
Anf. 8 JONAS MILLARD (SD).....	4
Anf. 9 JENS HOLM (V)	5
Anf. 10 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	5
Anf. 11 Planeringschef OLA HENRIKSON	6
Anf. 12 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	6
Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD).....	6
Anf. 14 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	7
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	8